

ANTROJI DALIS

MOKSLAS, MENAS, LITERATŪRA

Saturday supplement

1994 m. kovo mėn. 19 d. / March 19, 1994

Nr. 55(11)

KERTINĖ PARAŠTĖ

Eini su dešine — vilies ir bijai

Tu Urale, motinėle,
Tėvas jau šaltuos kapuos...

Iš partizanų dainos jauti tą neviltingą, liūdesį ir kančią pokario metais. Požiūris į tą dešimtmečių tragišką laikotarpį paveikė šandien Lietuvos politinę dešinę remiančius žmones. Panašiai, kaip ir 1991 metų sausio kova ir išgyvenimai, kada sovietiniai tankai puolė užgnaužti mūsų nepriklausomybę. Visai galima interpretuoti dešiniųjų elgesį ir jį vertinti, tačiau politinis jų nusiteikimas yra jiems savitas labiau dėl jų santykių su buvusiais komunistais, negu dėl jų pažiūros ir krašto valdymą. Pokario okupacijos laikų ilgametis nepasitikejimas lietuviais komunistais paliko savo žymes apie tą laikotarpį ir mūsų literatūroje:

„Toks ten ir lietuviai — svetimu raugu užraugtas“.

„Teisingai sakai, Kaziūnyt, — svetimu raugu užraugtas dar aršesnis už patį liuciperį“ (Iš Jono Mikėlinsko apysakų rinkinio *Paskutinė korta*, Vilnius, 1993).

Dauguma dešiniųjų politikų ir šiandien sutiks su 1949 metų partizano Džuko raportu apie tuometinį žemės ūkį: „Po šešerių metų aktyvaus priešinimosi šandien kaip niekad anksčiau iškilio kiekvienam ūkininkui prieš akis didelė grėsmė būti įtrauktam į kolchozinę vergijos jungą. Jėga, prievarta ir apgaulė nepriverstė daugumos ūkininkų Dainavos apygardos erdvėje stoti ir kolchozus, ir ypač ten, kur reikšėsi stipresnė partizanų veikla“ (*Laisvės kovų archyvas*, 1993 Nr. 6). Dabar žinome, kad lietuvis ūkininkas galutinai pralaimėjo.

Šitų įvykių apibūdinimas visai kitaip skamba 1993 metais, atėjęs iš žemės ūkio ministerijos (*Lietuvos žemės ūkis*, knygelė): „Iki Antrojo pasaulinio karo buvo apie 306 tūkst. valstiečių ūkių (įskaitant iki 1 ha). 1940 m. paskelbus žemę bendraliaudine nuosavybe, padaryta pradžia keičiant valstiečių požiūrį į žemės kaip pastovios ir neliečiamos privatinės nuosavybės forma. Kryptingą Lietuvos valstiečių gyvenimą ardė karo ir pirmieji pokario metai. Išsatinę kolektyvizacija įvykdyta 1948-1952 m.“. Tai neįtikėtina leninistiskai dar šiandien skambanti kalba tos dalies nomenklatūros, kuriai taip sunku pakeisti savo galvojimą ir

atsikabinti nuo praeities įpročių bei išsireiškimų.

Užtat Alfonsas Bukontas (*Tėvynės sargas*, 1993 Nr. 1) teigia, kad valdančioji inteligentija — nomenklatūra ėjo į mitingus, rėmė tautinę revoliuciją, nacionalinį išsivadavimą, bet tikėjosi ir toliau tęsti krašto valdymą. Landsbergis pasielgęs ne pagal numatytas žaidimo taisykles, pareikalavdamas pakeisti viską ir atkurti žmogiškas vertybes, kurias inteligentija buvo praradusi. „Ir kai ta struktūra sugriuvo, inteligentija pajuto, kad yra neva nebereikalinga. Atsidūrė erdvėje, kur reikia atsakyti už viską. O tam nebuvo pasirėngusi. Ir dabar ji mielai grįžtų į tą patį komunizmo šešėlį, nes ten ji buvo saugi. Ji nepasiruošusi būti laisva, atsakyti už tai, ką rašai, kuri, ką mąstai... Čia ir yra didžiausia inteligentijos tragedija, kad ji savo esmę buvo sovietinė. Kitokios nebuvo“.

Panašiai pažymi ir krikščionių demokratų *Tėvynės sargo* ir *Apšvalgos* vyriausios redaktorė A. V. Škiudaitė: „Skaudžiausia, kad kaip tik inteligentija, kuri labiausiai galėjo ir turėjo įvertinti V. Landsbergį, pirmoji pradėjo jo nesuprasti. Netiesa, kad V. Landsbergis pralaimėjo kaimė. Kaimui nuomonę padėjo suformuoti „visada opozicijoje“ esantys inteligentai. Ne aš viena pastebėjau, kad šiandien inteligentai pritrūkę pykčio, prasidėjusio atskilinėjimais nuo Sąjūdžio, kartu ir nuo V. Landsbergio“ (*Tėvynės sargas*, 1993 Nr. 1).

Centro mėginimas sutaikyti vieną pusę su kita nepavykęs, pagal A. V. Škiudaitę, nes „Negalima sutaikyti budelių su aukomis, nors gal ir labai grubiai pasakyta“. Nepriklausantieji visus kritikuoja, bet geriau eina tarnauti kariajai pusei, nes esą tarnauti dešiniesiems jiems per prasta. „Kol neišeis aukų karta ir budelių karta, tol mėginimas sutaikyti bus amoralus“.

Vytautas Landsbergis, ten pat cituojamas (*Tėvynės sargas*, 1993 Nr. 1), sakosi, „Aš nenorėčiau apibendrintai kalbėti apie inteligentiją arba nusivilti ja“. Skaudžiausia atrodo jam, tai „keistas fenomenas Lietuvoje. Bet kokiam gaudui, ypač blogam ar šmeižiančiam gaudui, absoliučiai tikima. Atrodo, jie tokie naivūs, tie žmonės, kaip vaikučiai, kurie

(Nukelta į 3 psl.)

Lietuvos mokslininkų darbų citavimas pasaulio literatūroje

ONA VOVERIENĖ

Pastarųjų metų mokslotyrimų konferencijose dabartinė postkomunistinių šalių mokslo būklė apibūdinama kaip tų šalių „mokslo saulėlydis“, kaip Europos kultūros dekadanso tąsa, genialiai numatyta ir moksliskai pagrįsta dar 1922 metais vokiečių filosofo Oswald Spenglerio veikalė *Der Untergang des Abendlandes* (1918-1922).

Lemtinga prielaida Europos kultūros saulėlydžiui buvo sparčiai besivystanti civilizacija, vėliau pavadinta mokslinės techninės revoliucijos vardu, kuri neaplenkė ir Lietuvos. Šiandien, žiūrint jau iš laiko perspektyvos, vienareikšmiškai ją įvertinti sunku. Šalia jos teigiamų rezultatų, pažangių gamybos technologijų ir technikos, jos sukurtų gerų ir patogių daiktų buičiai turime ir kitas pasekmes — nuniokotą visų postkomunistinių šalių ekonomiką, užterštą gamtą, sujauktą žmogaus dvasią. Kaip teigia Lietuvos filosofas A. Vaišvila, svarbiausiu mūsų visuomeninės dvasios bruožu tapo polinkis vartoti, aplenkiant kūrybą (Mokslo Lietuva. — 1993. — N 4 63).

Paradoksalu, kad Lietuvai atgavus nepriklausomybę, jos mokslas atsidūrė ypač sunkioje būklėje. 80% susijęs su Rusijos mokslo bendromis programomis, tarp jų ir militaristinė tematika, Lietuvos mokslas nepriklausomos Lietuvos ir jos nepriklausomo mokslo situacijai nebuvo ruošiamas, buvo „užkultas“ staigiai ir netikėtai. Ilgus sovietmečio dešimtmečius Lietuvos mokslas, vairuojamas svetimos rankos pagal TSKP socialistinio planinio mokslo modelį ir jos programą nuo suvažiavimo iki suvažiavimo, nemastė apie savo ateitį. Jis tos ateities neturėjo.

Lietuvai atgavus nepriklausomybę, jos mokslas, kaip teisingai diagnozavo V. Vyšniauskas, atsidūrė „politinių problemų periferijoje“ (Mokslo Lietuva. — 1993. — N 6 65), buvo užmirštas, kaip buvo visą penkiasdešimtmetį, taip ir liko komunistų (vėliau pasivadavusių LDDP) rankose (nuo pat pirmosios Lietuvos nepriklausomybės dienos ir iki šiol mokslo komisijai Seime vadovauja kraštutinių kairiųjų pažiūrų profesorius Bronius Genzelis).

Nereikia įrodinėti mokslo istorijoje tai jau šimtus kartų įrody-

* Pranešimas, skaitytas VIII Mokslo ir kūrybos simpoziume, vykusiam 1993 m. lapkričio 24-28 d. Lietuvių centre, Lemont, Illinois.

ta), kad moksle pats stipriausias instinktas, pranokstantis kartais protą ir išmintį, yra griovimo instinktas. Nevaldomas jis igyja sprogtančios bombos jėgą. Netgi tokiam santūriam filosofui, kaip Arvydas Šliogeris, tarsi dvasios šauksmas prasiveržė: „Griovimo instinktas vis labiau išstumia kūrybos instinktą. Technikos išugdytų barbarų masė auga stubinančiu greičiu. Į Lietuvą atėjo barbaro valanda!“ (Dialogai. — 1992 lapkričio 20). Vyksta sparčiai intelekto, kūrybos nereikalingumo, inteligentijos eliminavimo iš aktyvios visuomeninės veiklos procesas (Mokslo Lietuva, — 1993. — N 4 63). Lietuvos moksle sunaikintos mokslo valdymo struktūros — Lietuvos aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerija ir Mokslų akademija, kaip mokslo valdymo ir koordinavimo institucija; kai-noms didėjant šimtus kartų, honorarai mokslininkams už jų publikuotus darbus indeksuoti 10 kartų; mokslininkų atlyginimų vidurkiai bendroje atlyginimų vidurkių lentelėje priešpaskutinėse vietose, bibliotekos neturi lėšų užsakyti mokslinei literatūrai ne tik iš Vakarų, bet jau ir iš Rytų; kai kurioms mokslo šakoms, sakysim, mokslotyrai, mokslinės informacijos mokslams ir bibliotekiniams neįsakovoma nei vieno leidinio; nefinansuojamas naujų mokslinių leidinių steigimas; mokslininkai neturi kur publikuoti savo darbų, mokslinių žurnalų nėra, o už knygų leidybą turi patys sumokėti. Lietuvos mokslas nuo 1991 metų pradeda mirti. Valstybinis mokslas finansuojamas vos 0,9% nuo nacionalinio biudžeto išlaidų.

Lietuvos mokslo ir studijų įstatyme paskelbta atgimstančio laisvos Lietuvos mokslo pagrindinė nuostata — orientacija į kūrybišką asmenybę. Tačiau ta nuostata kol kas tik deklaruojama, o ne realizuojama. Stengiamasi išsaugoti esamą mokslinį potencialą (1992 m. Lietuvoje mokslo ir mokslo aptarnavimo srityje dirbo 24,512 žmonių, 1985 m. — 28,516), o ne tobulinti jo kvalifikaciją, didinti jame laisvųjų mokslininkų skaičių, integruoti jų kūrybą į pasaulio mokslinės informacijos srautus. Šiandien bendroje Lietuvos mokslo potencialo struktūroje tik 23,1% laisvųjų: 722 habilituoti daktarai ir 4,951 daktaras (2,220 mokslų kandidatai dėl žemų atlyginimų ir kitų nepalankių sąlygų iš mokslo tiriamųjų darbo pasitraukė. Mokslinių struktūrų bei mokslinio potencialo ir jo mokslinių rezultatų kiekybinių parametrų ir jų kokybės analizė palikta savi-eigai.

Lietuvos mokslo pertvarkai reikia, kad būtų nustatytos jau atgyvenusios, Lietuvos mokslui jau nebetinkamos struktūros ir kuriamos naujos, sudarytos iš efektyviausių dirbančių mokslininkų, turinčių įtaką mokslo raidai.

Nepriklausomos valstybės nacionalinis prestižas yra glaudžiai susijęs su jos mokslo prestižu pasaulyje. Vienu iš populiariausių mokslo darbų pripažinimo ir

Vilniaus universitetas — Sarbėliavus kiemas.

Z. Kazėno nuotrauka

jų įtakos mokslo raidai nustatymo metodu visame pasaulyje pripažintamas mokslinių citatų analizės metodas. Mokslinės citatos — tai specifinė mokslo kalba, rodanti kokią informacinę aplinką vyko tyrimo procesas, kokiomis teorijomis, idėjomis, faktais ir metodais remiantis buvo sukurta naujos žinios. Tai objektyvi pačių mokslininkų rašoma mokslo istorija, atspindinti svarbiausius atitinkamų laikų mokslo laimėjimus.

Mokslinės citatos parodo: — mokslininko idėjų ir darbų paplitimą pasaulyje; kokiose šalyse ir kontinentuose dominasi jo darbai; kas? kokiam kontekste? kaip? (kritikuodamas ar teigiamai vertindamas) cituoja jo darbus? kokią įtaką mokslo raidai turi jo darbai ir iš to išplaukianti išvada, koks to mokslininko vaidmuo mokslo šakos raidoje ir kokia jo vieta mokslinio socio hierarchinėje sistemoje; mokslininkui — citavimas — tai lakmuso popierėlis jo kūrybinėje laboratorijoje, parodantis, ar jis teisingai pasirinko savo mokslinę kryptį, ar ji suprantama amžininkai, ar jo idėjos turi perspektyvą ir kokia imanoma jų tolimesnė raida.

Citavimo analizė yra vienas iš svarbiausių mokslotyrimų metodų mokslo valdymo institucijai ir kolektyvui. Jis parodo: valstybės mokslo prestižą tarptautiniuose mastuose; valstybės mokslo indėlį į tarptautinį mokslo fondą; valstybinių pastangų mokslui vystyti efektyvumą; valstybinių mokslo institucijų efektyvumą, prioritetines savo aktualumų pasaulio mokslines kryptis; tarptautinio bendradarbiavimo ir idėjų integracijos galimybes ir procesus; žymiausių mokslininkų pasaulio mastu, svarbiausius mokslo šakos leidinius bei optimalius integravimosi į pasaulio mokslą kanalus ir t.t. Citatos — tai svarbiausių mokslo laimėjimų žemėlapis, jų istorija, rašoma pačių mokslininkų, objektyviausiai atspindinti atitinkamo laikotarpio situaciją.

Lietuvoje yra nemažas įdirbis šioje srityje. Atliktos kelios dešimtys tyrimų, apgintos kelios disertacijos, paskelbta per 100 mokslinių straipsnių.

Citavimo analizės metodas ypač populiarius tapo po 1963 metų, kai Philadelphiaje buvo pradėtas leisti „Mokslinių citatų indeksas“ — Science Citation Index. Deja, Lietuva niekada jo neturėjo ir nevertino.

Reikėjo važiuoti į Maskvą savo lėšom ir savo laisvalaikį, siekiant pasinaudoti jos teikiama galimybėmis. Lietuvoje „Science Citation Index“ buvo naudojama techninių sprendimų patentinei ekspertizei, jų patenabilumui pasaulio mastu nustatyti, kai kurių mokslo šakų istorinei raidai tirti, perspektyviausioms mokslo šakų kryptims nustatyti, mokslinėms mokykloms ir „ne-matomiems kolektyvams“ tarptautiniu mastu nustatyti, Lietuvos mokslininkų idėjų paplitimo geografijai identifikuoti, mokslinės informacinės veiklos efektyvumui tirti, Lietuvos mokslinėms mokykloms identifikuoti ir t.t. Išanalizuotas 596 Lietuvos mokslininkų cituojami precizinės vibromechanikos mokslinės mokyklos įkūrėjo akad. K. Ragulskio darbai — 111 kartų ir L. Telksnio — 76. A. Avižienio darbai pasaulio literatūroje iki 1990 metų buvo cituoti 584 kartus.

Lietuvos mokslininkų darbų citavimo „geografija“ labai plati. Akad. A. Jucio darbai buvo cituoti JAV, Anglijoje, Vokietijoje (dar ta pati VDR ir VFR), Olandijoje, Švedijoje, Kanadoje, Danijoje, Prancūzijoje, Italijoje, Vengrijoje, Lenkijoje bei Taivanyje, Dienio — 10 valstybių, A. Jasaičio ir B. Griniuvienės — Olandijoje, Danijoje, TSRS, Šveicarijoje, JAV, A. Janulaičio — TSRS, Anglijoje, Vokietijoje, Prancūzijoje, Olandijoje, Japonijoje, P. Norkaus — TSRS, Japonijoje, Olandijoje, Prancūzijoje, Kanadoje, Švedijoje, Indijoje ir t.t.

Tarptautinis pripažinimas mokslininko biografijai yra vienas svarbiausių įvykių. Deja, pelnytį jį labai sunku. Nustatyta, kad iš 100 publikacijų yra cituojamas patenka į mokslo aukso fondą tik 15-16. Todėl citavimas yra mokslininko ino mokslo raidą pripažinimas. Pasaulio literatūroje jau susiklostė tradicija, kad mokslininkas pripažintamas tarp-

Biologų: A. Janulaičio darbai pasaulio literatūroje buvo cituoti 433 kartus, jo mokinio V. Butkaus — 234; M. Petrušytės — 170; L. Griniaus — 161 (tik 1980-1984, kiti metai netirti), S. Klimašausko — 128, A. Jasaičio — 195, B. Griniuvienės — 125, etc.

Iš Lietuvos matematikų daugiausia cituoti: B. Grigėlionis — 196 kartus, J. Kubilius — 169, V. Statulevičius — 141, V. Paulauskas — 141, A. Bikelis — 94, etc.

Pasaulio medicinos literatūroje plačiai naudojami ir pripažinti Z. Januškevičiaus darbai. Jie rodyklėje „Science Citation Index“ registruoti 435 kartus, J. Brėdikio — 290; D. Žemaitytės — 141; J. Blužo — 102; A. Baubiniūnės — 73, A. Lukoševičiūtės — 70, J. Kupčinskio — 65, etc.

Iš technikos specialistų daugiausia cituojami precizinės vibromechanikos mokslinės mokyklos įkūrėjo akad. K. Ragulskio darbai — 111 kartų ir L. Telksnio — 76. A. Avižienio darbai pasaulio literatūroje iki 1990 metų buvo cituoti 584 kartus.

Lietuvos mokslininkų darbų citavimo „geografija“ labai plati. Akad. A. Jucio darbai buvo cituoti JAV, Anglijoje, Vokietijoje (dar ta pati VDR ir VFR), Olandijoje, Švedijoje, Kanadoje, Danijoje, Prancūzijoje, Italijoje, Vengrijoje, Lenkijoje bei Taivanyje, Dienio — 10 valstybių, A. Jasaičio ir B. Griniuvienės — Olandijoje, Danijoje, TSRS, Šveicarijoje, JAV, A. Janulaičio — TSRS, Anglijoje, Vokietijoje, Prancūzijoje, Olandijoje, Japonijoje, P. Norkaus — TSRS, Japonijoje, Olandijoje, Prancūzijoje, Kanadoje, Švedijoje, Indijoje ir t.t.

Tarptautinis pripažinimas mokslininko biografijai yra vienas svarbiausių įvykių. Deja, pelnytį jį labai sunku. Nustatyta, kad iš 100 publikacijų yra cituojamas patenka į mokslo aukso fondą tik 15-16. Todėl citavimas yra mokslininko ino mokslo raidą pripažinimas. Pasaulio literatūroje jau susiklostė tradicija, kad mokslininkas pripažintamas tarp-

(Nukelta į 3 psl.)

Šiame numeryje:

Viltys ir baimės dėl dešinės • Lietuvos mokslininkų darbai pasaulyje • Vytauto Volerto apybraiža • Robert Frost (1874-1963) poetinė vaizduotė • Robert Frost eilėraščiai • Laiškai iš Vilniaus (12) • „Nuodėmingas angelas“ Čikagoje • Nuomonės ir pastabos

Vytautas Volertas

Kaimynai priešais

Kaimynai antroje gatvės pusėje buvo tvarkingi, tylučiai, tokie ir liko. Kai gyvenimo srovėlė pasaulin nuplūkdė jų vaikus, namas priešais mūsų langus dar labiau apniuko. Tik iš rytais pakeltų garažo durų sužinodavome, kad naktį ten neatsilankė jokios nelaimės.

Tos garažo durys prasižiodavo labai anksti, vos pradėjus švisti. Taip ir tvoksdavo į mūsų akis iš jų prasiveržusi, visą naktį uždaryta buvusi tamsa, kai į ten mieguisti pažvelgdavome. Įsidieniojus buvo galima ir kaimyną įžiūrėti, garažo viduje tyliai šmėkščiojanti, lyg amžinai bausmei pasmerktą vaiduoklį.

— Žinai, man nejauku, — anksčiau sakydavo žmona. — Ko jis ten paslaptinai šliaužioja?

Dabar jau suprantame. Bet pradžioje moteriškas jautrumas turėjo nemažą pagrindą šiam baikščiam nusistebėjimui.

Kai atsikėlėme čia gyventi, pasikvietėme aplinkinius susipažinimui. Atėjo iš kairės ir iš dešinės, atėjo į mūsų kiemą savo kiemais atsirėmę, tik priekiniai nepasirodė. Ką darysi. Gal buvo iš anksto nutarę žuvauti, gal pas gimines į krikštynas ar laidotuves nuvyko. Žmogus savo planuose — kaip musė voratinkly. Įkliuvęs nepasprunka. Todėl laimingiausiai sukasi tie, kurie negalvoja, ką už valandos veiks. Šmukšteli vienur, šokteli kitur. Ar ne taip žvirbliai skraido? O jie nei sėja, nei pjauna.

Tada pasėdinėjome su amerikiečiais, pasiūpjojome vieni kitiems ir kitą dieną, vos pravėrus duris, jau šaukė kaimynai: „Hello! How are you?“ Taip ir gyvenome laimingai su hello, kol vieną rudenį neatbėgo išverstomis akimis žmogus iš kiemo pusės ir nepradėjo bartis:

— Ką galvojate? Norite mus užmušti?
— Kodėl norėtume? — nustebeį gražiai paklausiau, nes suprantu, kaip reikia mandagiai išsireikšti.
— Virš mūsų galvų kabo įrodymai!
— Kokie įrodymai? — susirūpinau.
— Jau seniai juos pastebėjau, net policijos patarimo klausiau, tik ji tol pirštų nekiša, kol nemato lavono.

— Paaiškink tuos įrodymus.
— Matai? — tiesė pirštą kiemus skiriančios tvorelės link. — Išdžiūvęs, supuvęs medis ant mano kiemo iš tavo pusės linksta. Luš ir bus baigta kam nors iš mūsų šeimos.

Iš tikrųjų jis tarė teisybę. Tą medį nukirtau, bet negalėjau pamiršti kaimyno pyktio. Kodėl gražiojuo neįspėjo. Daugiau nei aš jam sakiau hello, nei jis man sakė.

Galėtume ir su kaimynu iš kairės nekalbėti, jei pasiduotiau žmonos valiai bei jos skundui:

— Tas senbernis yra baisus šiukšlininkas. Ko pas jį nepridėta...

Žinoma, taip buvo ir taip atrodė. Iš mūsų kiemo matėme krūvas surūdijusių vielų, startas supuvusių malkų, kelias metalines statines.

— Nespėja žmogus, vienas gyvena.
— Nespėja! Tas pačias atmatas kilnoja iš vienos vietos į kitą. Nueik ir pasakyk, kad susitvarkytų. Visi, kas pas mus ateina, tuojau jo sąvartyną pastebi.

— Neisiu ir nesakysiu! — tvirtai pasipriešinau. — Ir tu neprasižiok. Lai būna, kaip yra. Nesikivirtykime su kaimynais.

— Kas mums iš tokių kaimynų, dėl kurių krinta nuosavybės vertė?

— Žmones privalome gerbti ir suprasti, kad kiekvienas gyvena savaip.

— Gerbiu, tik nemėgstu šiukšlių. O tu mane visur mokai... Gal dar priminsi demokratiją, liberalizmą?

— Ir ten yra šiukšlių, bet pakenčiame.

Kad žmoną prilaikytiau nuo prasiveržimų, pasodinau aukštą krūmą. Šiandien kaimyno kiemo jau nematome ir nuoširdžiai sveikiname, per krūmų viršūnes rankomis mojuodami.

O iš priekinių — per kelierius metus nei džiaugsmo, nei rūpestio. Per kelierius metus. Dabar santykiai yra pasikeitę. Įtakos turėjo mūsų šuo, didelis aktyvistas. Kol yra prižiūstas, su visais draugiškas ir malonus, bet kai pasprunka laisvėn, daužosi į visas puses, rekošetuojasi, beveik pasiučia. Taip mūsų kaimynas iš antros pusės ir atvedė kartą pabėgusį šunelį, už dirželio sugriebęs. Gyvulys net kriokė besiblaškydamas, nuo smaigimo nesugriebdamas oro.

— Atrodo, bus Jūsų, — ramiai tarė žmogus kaip visi kiti, nei aukštai, nei plonas, paprasto veido. Vėliau patyrėme, kad tai esąs grynakraujis amerikietis, kilęs kažkur iš Montanos valstijos.

— Mūsų! Mūsų šis pasiutėlis.
— Ne pasiutėlis, visai malonus. O laisvės kiekvienas trokšta.
— Gal vidun užseisite?
— Kad ne. Visokių darbelių turiu prisigaudęs, — ir nuėjo per gatvę į savo garažo juodu-

jančias žiotis. Bet nuo tos dienos jau ir su jais sveikindavomės, tą patį hello per gatvę svaidydami. Vieni atkrito dėl išdžiūvusio medžio, kiti prisidėjo dėl palaido šuns. Žmogus, niekad neišsiaiškino, kodėl atsiranda bitulystės arba dėl ko jos ištrypsta. Žiūrėk, vienas tau paslaugus ir mandagus, bet ir lieka vien paslauga su mandagumu, traukos neįsijaučiant. Kitas gal grubesnis, dėl tavęs nešoka ugnin, tačiau mielai jį sutinki, kalbiesi. Bičiulystė yra panaši į voratinklį. Iš niekur atsiranda, nematomi painioja ir nejuociam nutrūksta, jei pertempi.

O vieną dieną žmona į namus parnešė staigmeną:

— Žinai ką? Ji lietuvių kilmės!

— Kas lietuvių kilmės?

— Nesupranti, apie ką kalbu? Tiek nesuorientuoti... Ji, kitoje gatvės pusėje, priešais mus.

— Negali būti!

— Jam sakau, o jis 'negali būti'... Net lietuviškai truputį kalba. Netyčia sutikau krautuvėję ir man tuojau „Labas!“.

— Tai bent!

— Tai bent. Tiek laiko gyvenome ir nežinojome.

— Nebuvo kaip žinoti, nekalbėdavome, — teisinausi pats sau. — Ką ji daugiau sakė?

— Ką sakys? Persimetėme keliais žodžiais ir išsiskyrėme. O žmonių krautuvėję! Prie kasos visą pusvalandį sugaišau.

Ką galėjau pridėti? Jei sugaišo, tai sugaišo. Bet nuo dabar žmoną kartais matydavau vidury gatvės su kaimyne stoviniuojant ir šnekučiuojant. Kai negalėdavau išvengti, — pavyzdžiui, sėdant į automobilį kur nors važiuoti, — prieidavau ir aš, mandagumo priverstas. Juk nesiskverbti pro šalį neamtelėjęs.

Taip pamažu vilkom švieson kaimynus supusią mistiką. Pirmiausia išsiaiškinome, kodėl jie mūsų vengė.

— Aš nenoru su lietuviais, — Adelė, ta mūsų kaimynė priešais, iš karto pasakė. — Man labai sopa. Bet jūs esate 'nice' žmonės.

Šitaip apsidžiaugėme jos lietuviška kilme... Daugiau neklausinėjome, nes buvome 'nice' žmonės. Be to, jos kietas pasisakymas mums žadą užėmė. Net pagalvojome, ar verta su jais bendrauti. Kas iš to, kad mes 'nice' žmonės, o visi kiti lietuviai negerai? Bet kaimynai nesiliovė mus kalbinti. Taip ir garažo paslaptis išaiškėjo. Adelės vyras mėgo senienas, buvo Dievo apdovanotas geromis rankomis ir darbštumu. Jei ką įdomaus užtikdavo, tempdavosi namo ir taisydavo, garaže dirbtuvėlę įsirengęs. Taisydavo palengva, atsargiai. Štai kodėl ji matydavome slampinėjanti, o iš tolo atrodydavo, kad ten be tikslo šlaistosi. Ir ko jis neturėjo! Medinį dviratį, šimtmetinę kavai malti mašinėlę, primitivų virdulį, kalvės dupleles. Visas blizgėjo ir veikė.

— O tu net kambario negali išdažyti, — liūdnei atsiduso mano žmona. Jos skausmo negalėjau paneigti. Tik pasakiau, lyg dėmesio nekreipdamas:

— Žmonės ir darbai turi vieni kitus atitikti. Kaip skrybėlės. Ne visos derinasi prie veido. — Todėl tu skrybėlės niekadoms neturėjai. Tau jokia netinka.

— Man nereikia medinių dviračių ar kito-kių žaislų. Tinginiu mane laikysi, ką? Nesimėtyk žarijomis! Jei tarp sausos žolės nukris, taps liepsna. Geriau jų nemėtyk.

— Mėtau ne į sausą žolę, o į skystą vandenėlį.

Nutilau, nes karščiudamasis visada pralaimėdavau. Pyktelėjęs išsitarėdavau, „Tylėk, padarysiu, įrodysiu!“ ir vėliau reikėdavo pažadą vykdyti...

Mūsų draugystė per gatvę nenutrūko. Kai jis vieną dieną, garažan pasikvies, padėmons-travo juokingai atrodantį kūdikio vežimėlį, kuriame kažkada spardėsi turtuolių vaikai, Adelė iš garažo nuėjo vidun ir grįžo, kažką rankose atsargiai nešdama.

— Ir aš turiu senų daiktų.

Man net rankos virptelėjo. Tai buvo Valančiaus „Aukso altorius“, beveik naujutėlis, kietais viršeliais, su užraktu. Nors kampanai jau rietėsi, bet užraktas, vidury pritaistas, knygą laikė tvirtai suspausta. Supratu, kad ten surašytų maldų niekas dažnai neskaitė.

— Papės, — paaiškino Adelė, o aš, entuziazmo pakurstytas, išsižiojau:

— Gal kokiam muziejui dovanotumėte? Būtų galima net atsilyginti.

— No, no! — nusigando. — Tai viskas, ką iš jo gavau. Papė šitą knygą iš Lietuvos atsivežė.

Taip ir liko „Aukso altorius“ pas Adelę, o mes, progai pasimašius, vis šnekteldavome su jais. Visomis savo galiomis Adelė bandė išsireikšti lietuviškai ir kartais panaudodavo tokius žodžius, kad jaunesnis žmogus galėtų raudoni nusiplikti. Bet mes... Senelius gėda

mažai erzina. Jų visas dėmesys esti sukauptas kaulų gėloje — skaudės šiandien, ar neskaudės? Dėl Adelės kalbos susižvalgydavome su žmona tylėdami ir tik namuose išsitarėdavome:

— Ir drebteli ta mūsų Adelė...

— Kaip iš tėvų išmoko, taip ir kalba.

— Tada kokie buvo jos tėvai?

— Matyt, paprasti. Kai bėgdavo už tvartelio, diržus segdamiesi, tiesiai sakydavo, ko ten skuba.

Įsitikinome šių spėliojimų teisingumu. Vasarą pakvietė mus į kiemelį užkandžiams. Atvažiavo ir kitų svečių, daugiausia Adelės draugų iš vaikystės. Buvo mokytoja, gydytojas, kažkoks draudos menedžeris — visi lietuviai, malonūs žmonės. Tik šie malonūs, mandagūs ir kultūringi lietuviai, bandą tėvų kalba prabilti, kartais tėkšdavo tokius žodžius, kad net padvokdavo. O žmogus iš Montanos, Adelės vyras, pilstė alų ir pasakojo apie Aliaską, kurioje truputį gyvena ir kur jam labai patiko.

Nesirūpino nei imigrantais, nei lietuviais. Gera yra būti galingo, turtingo krašto vaiku ir jame praleisti visą savo amžių. Svetimi rūpesčiai esti nesuprantami, neprieinami.

Adelė su vyru vis šnekindavo mus kur nors su jais pavažiuoti, o mes išsikusindavome. Šunį reikia pas veterinariją gauti, ateisias žmogus prakiurusio vamzdžio keisti, pastogėje įsiveisusios voverys, jas vaikysime... Kai išsėmėme visas nekalto melo atsargas, sutikome. Kaimynas anksti ryte nuprausė savo automobilį, viduje išsiurbė visas dulkeles ir susėdome keturiese. Žinau, ką tada galvojo

mano žmona — gal aš pasimokysiu iš gero pavyzdžio ir mūsų automobilį geriau prižiūrėsiu. Žinoma, kad mokiausi, bet ši mokslą gyvenime panaudoti nesirengiau.

Adelė, čia gimusi ir čia gyvenimą leidusi, aiškindama rodinę per langą. Nors daug ką žinojome, tačiau stebėdamiesi aikčiojome: O, kaip įdomu! Jau gerokai pavažiavus, ji tarė:

— Štai aukštesnė mokykla. Aš ją lankiau.

— Labai toli, — nustebo. — Tai mūsų miestelyje, matyt, tokios mokyklos tada dar nebuvo.

— Buvo.

— Nepriėmė?

— Aš neprašiau. Tiesiai čia atėjau.

— Kodėl?

Adelė tylėjo, o aš, atgal atsigręžęs, vis žiūrėjau į ją.

— Mano buvo gėda, — pagaliau ištare.

— Kokia gėda?

— Mano tėvas padarė mergšai vaiką.

Dabar aš tylėjau.

— Mano tėvas buvo velnias, — Adelė jau negalėjo susivaldyti. — Laikraštis apie jį rašė.

— Dėl vaiko?

— Mergšė buvo tik keturiolikos metų. Už tai jis ištupėjo du metus kalėjime.

— Su tokia jauna...

— Jūs nežinote, kas čia vyko. Kur dabar prie mūsų upės yra laivų prieplauka, ten stovėjo nameliai vasarotojams. Visokių mergų privažiudavo.

— Ir keturiolikmečių?

— Oh, yes!

Robert Lee Frost (1874-1963)

TVOROS TAISYMAS

Yra kažkas, kas nemėgsta tuoros,
Kas bruka po savim gurvuočius,
O nuo viršaus sviedžia gumulus saulėn,
Ir daro skyles išsyk dviem pralįst.
O kitas dalykas — medžiotojų darbas:
Aš pasekiau juos ir kai ką pataisiau,
Kur jie nepaliko akmens ant akmens,
Išgainiojo zuikį jie iš jo slėpynės
Įtikti skalikams šunims. O tos skylės,
Kas matė, girdėjo, kaip jos atsirado.
Bet mes jas pavasario metą atrandam.
Sakau tai kaimynui, kuris už kalvos;
Ir sutartą dieną pagret einam mes,
Užsitveriam tuorą ir vėl kaip pirma,
Ir einam laikydami tuorą tarp mūsų,
Ir atlaužos krinta ant mūs abiejų.
Jos lyg kepalai, kitos kaip kamuoliai,
Gudrybės čia reik, kaip jas išbalansuot.
„Stovėk, kur esi, kol nugarom apsigręšim“.
Mums pirštai pavargsta taip besidarbuojant.
O, tai jau kitas žaidimas lauke.
Šalimais jų vienas. Ir daugiau paaiškėja:
Jisai tai pušis, o ašai obelis,
Ta obelis niekad neis skersai kelio,
Neės po pušim ir jo skuju, sakau jam.
O jis: „Kur geros tuoros, geri ir kaimynai“.
Pavasaris gundo mane ir aš galvoju,
Kaip jam galėčiau ibrukti į galvą:
„Kodėl daro jos kaimynus gerus? Gal karvių
Yra ten? Bet karvių tik jau nematau.
Statydamas tuorą, norėčiau žinoti,
Ką užteriu ir ką atitveriu,
Ir kam gi norėčiau aš pasipriešinti.
Yra kažkas, kas nemėgsta tuoros,
Norėtu ją griauti. Sakytiau, tai „elfai“,
Bet ne visiškai, ir būtų geriau,
Jei pats pasakytų. O jis, kaip matau,
Po akmenį rankose nešasi,
Suspaudęs tvirtai, akmens amžiaus laukinis.
Jis eina patamsy, kaip man atrodo,
Ne vien tik mišku ir medžių šešely.
Jis neina paskum savo tėvo pamokymą,
Ir sako, laikydamas savo išmanymo:
„Kur geros tuoros, geri ir kaimynai“.

TELEFONAS

„Kai aš buvau išėjęs, kaip man įprasta,
Iš čia šiandieną,
Jau buvo metas
Toksai tylus,
Jog pasilenkdamas į gėlę
Tave aš išgirdau.
O, nesakyk, kad ne, nes išgirdau, kaip pasakei —
Kalbėjai nuo gėlės palangėj —
Gal dar meni, ką pasakei?“
„Bet pasakyk pirma, ką pats gi išgirdai“.
„Atradęs gėlę ir nugūns bite,
Aš galvą palenkiau žemyn
Ir liesdamas gėlės stiebelį
Klausiaus ir išgirdau aš žodį —
Koki gi? Gal vardu šaukei mane?
O gal sakei —
„Ateik“ lyg sakė kas. Girdėjau pasilenkęs“.
„Gal tai ir pagalvojau, tik negarsiai“.
„Štai aš ir atėjau“.

MEDIS PRIE MANO LANGO

Medi prie mano lango, medi lange,
Kai artėja naktis, aš užveriu jį:
Bet tenebūnie uždangos, dievaži,
Tarp tavęs ir manęs.

Miglota svajonė, nors iš gilumos,
Ir kam skirta ne temdyti, o išsisklaidyti, —
Jūsų žodžiai lengvi, nors ir garsiai tarti,
Gilūs ne visados.

Bet, medi, tavo audroje aš mačiau,
Ir jei tu esi matęs miegant mane,
Tai matei ir tokiam klaikume,
Kai dar tik išlikau.

Tą dieną ji suglaudė galvas mūs abiejų,
Lemtis taip vaizdavosi ją,
Kovot tu turėjai lauke audroje,
O aš — savo viduj.

SUSTOJIMAS MIŠKE ŽIEMOS METU

Žinau gerai, kieno tie medžiai bus,
Prisimenu ten kaime jo namus;
Kad aš sustojau čia, jis nematys,
Neg saugot miško bristų per sniegus.

Arklelis mano, tartum stebis jis,
Ko stojam čia, kur ūkio nėra išvis,
Tik medžiai, ežeras tik po ledu
Šituo tamsiausiu vakaro metu.

Supurto žvangančius jis pakinktus,
Lyg klastu, ar čia nepaklysta bus?
Nei aidi garsas čia koksai,
Tik vėjo dvelksmas, snaiguolių pūkai.

Mieli tie medžiai, tamsūs, ir snieguos,
Bet pažadą išpildyti tikiuos:
Kol migsiu, mylių daug sukart reikės,
Kol migsiu, mylių daug sukart reikės.

MALDA PAVASARĮ

O, duok mums pasidžiaugt diena žieduota,
Bet ir neleisk iš anksto jau galvoti
Apie netikrą derlių; mus laikyk
Paprastume, šiam metui sravint tykiai.

O, džiugink mus labiau sodu baltuoju
Nei lobiais dieną, dvasiomis tamsoj jau;
Duok būt laimingiems su laimingom bitėm,
Kurios spiečium medžius žieduos apspite.

Ir padaryk laimingus su paukštyčiu,
Kuris staiga sugieda virš tų bičių,
Lyg iš padangių kristų meteoras,
Kurį neliesit gėlės sulaiko oras.

Nes tai tik meilė, kaip jau niekas kitas,
Tik Dievo karalystė, ja nušvitus,
Pašventint tam, kas palenkta Jo valiai,
Kurį išpildyti žmogus čia gali.

Vertė ALFONSAS TYRUOLIS.

— Jei pati lindo, ko tada skundėsi?
— Kad vaiką padarė, o ji vaiko nenorėjo.
— Vedusiam žmogui tokiose vietose...
— Mano papė varydavo degtinę. Buvo prohibicijos metai, gal jūs nieko apie ją negirdėjote. Išvargęs veždavo į tuos namelius pardavinėti ir pats ten su visais gerdavo.
— O iš Lietuvos maldaknygę atsigabeno.
— Kai atplaukė, gal buvo geras. Paskui maldaknygės niekam nereikėjo. Visi lietuviai čia buvo komunistai. Gėrė, mušėsi, iš kunigų juokėsi. Vaikai gėdijosi. Bėgome nuo jų ir niekad nesakėme, kad mokame lietuviškai. Pirštais užbadytu.
— Maniau, kad mūsų žmonės visur darbštūs ir tvarkingi.
— Oh yes? Čia jų buvo mažai, dvidešimt ar kiek šeimų. Visi palaidi kaip šunys! Mislinu, kad pirma čia vienas mušeika atsisbeldė, paskui kitus tokius susisaukė. Rytas toks vyras čia dviračių pravažiavoja. Irgi lietuvis. Tik jis niekaip kalbėti negali. Susibarė tėvai, jo mamė norėjo puodu savo vyrui duoti per galvą, pataikė vaikui. Liko be kalbos.
— Kitur taip nebuvo, — stebėjaisi. — Kitur ir bažnyčios, ir klubai, ir laikraščiai...
— Mes tokių dalykų nežinojome, pas mus kasdien užėję baliai. Kol tėvai neišmirė, mums, vaikams, buvo gėda. Kentėjome.

O mes nežinojome, kad jau tada už lietuviškumą kentėjo vaikai... Kenčia ir dabar, nes Adelė ašarojo pasakodama. Vaikiškos kančios likusios ir baigiančiuose senti.

Robert Frost – poetinės sintezės kūrėjas

ALFONSAS TYRUOLIS

20-ojo amžiaus amerikiečių poezijoje šalia vyresniųjų Edwin A. Robinson, Carl Sandburg, Ezra Pound ir Conrad Aiken stovi Robert Frost (1874-1963). Šimet sueina 120 metų nuo jo gimimo.

Nors visos knygos rodė šį poetą gimus 1875 metais, tačiau neseniai rastas jo tėvo laiškas Robert Frost gimimą paankstino ištisais metais. Pats Frost tam nesipriešino: New York'e, pasikvietęs 80 draugų, daugiausia poetų ir mokslo žmonių, prie 80 žvakių atšventė šią jam reikšmingą gimimo sukaktį ištisais metais anksčiau, nei knygoje buvo nurodyta. Senoji klaida buvo atitaisyta.

„Eilėraštis prasideda džiugesiu ir baigiasi išmintimi“, rašė Frost savo *Rinktinių eilių* (1930) įžangoj. Tačiau tą jo kelią nuo fantazijos iki filosofijos reikia suprasti ne evoliucine, bet statine prasme. „Jo poezijoje nėra kitimo evoliucine prasme“, sako Louis Untermeyer Frost'o *Nueitojo kelio* įvade. Nuo fantazijos savo jaunystės eilėse iki filosofijos vėlesniojo amžiaus kūryboje ėjo Goethė. Ir tai buvo evoliucinisėjimas palaipsniui. Frost'o kūryboj šuolis nuo fantazijos į filosofiją vyksta kone kiekvieną momentą. Jo senatvės lyrika yra tokia pat žaisminga, kaip ir jaunatvės filosofinė.

Koks gi šio poeto kūrybos kelias? Tai savotiško sintetiko kelias. Gimęs San Francisco, Kalifornijoje, augo ir gyveno daugiausia Naujojoje Anglijoje, kurią ir savo poezijoj daugiausia vaizdavo. Kadangi tėvas, iš motina buvo pedagogai, tai pedagoginių bruožų randama tiek Robert Frost asmenybėje, tiek ir gyvenime ir kūryboj. Metesis į ūkio darbus, greit apsispylė ir 1911 metais iškeliavo į Angliją, kur praleido kelerius metus. Grįžęs iš Anglijos, ėmė garsėti kaip poetas dviem pirmaisiais savo poezijos rinkiniais – *Berniuko valia* (1913) ir *Bostono šiaurė* (1914). Po to, tam tikrais tarpais ėjo kiti rinkiniai, pradedant *Kalnų intervalu* (1916) ir baigiant *Skynimu* (1962).

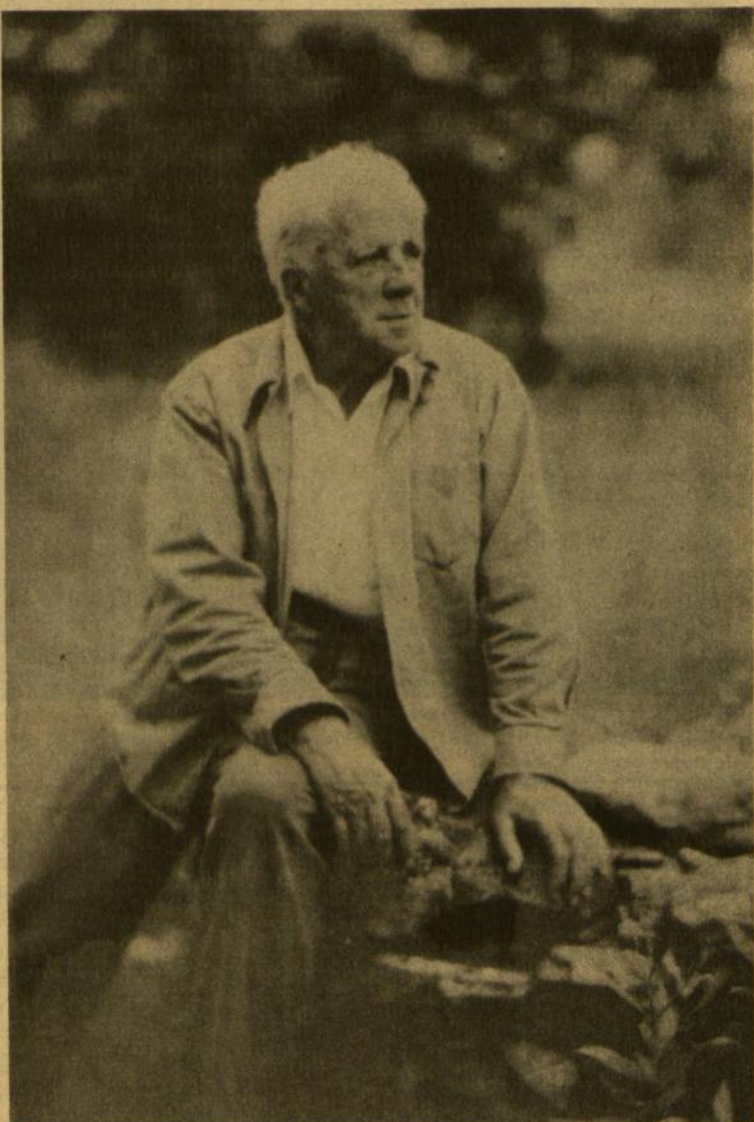
Kelių universitetų ir kolegijų, jų tarpe Columbia, Harvard ir Yale, literatūros garbės daktaras, Frost, bene kaip pirmasis amerikiečių poetas, yra keturis kartus laimėjęs Pulitzer premiją – už *New Hampshire, Rinktinės eiles, Tolimesnę grandinę, Liudininkų medį*. Nors tai jau brandesnio amžiaus rinkiniai, tačiau juose slypi tie patys pradai, kurių yra ankstyvesnė lyrika.

Grozio ir gėrio jungimas yra viena iš pačių svarbiųjų Robert Frost poezijos žymių. Tad joje nebeįžiūrime ir to pragmatizmo, apie kurį taip daug kalbama šiandien. Nėra abejonės, kad formos adoravimas yra tiek pat šališkas, kiek šališkas yra naudos ieškojimas meno kūrinį. Ir lyrika ateina su idėja, ir ji nėra vien nuotaikos nešėja, kokia yra muzika.

Kad lyrika ne vien nuotaiką kelia, bet ir į susimąstymą veda, rodo kaip tik visa Robert Frost kūryba. Sakytum, amerikietišku būdu jis pradeda žaismu („džiugesiu“) ir eina prie rimtesnio susimąstymo. Vaizduotė jis jungia su išmintim.

Kai kas Frost'ą laiko klasikiniu poetu dėl jo kūrybos skaidrumo bei aiškumo, dėl jos permatomumo bei vergilinio ir Wordsworth'inio artimumo gamtai, dėl jos tikslingumo pasaulėžiūrine prasme. Toji jo pasaulėžiūra ir glūdi sintezėje.

Tačiau Frost'o sintezė turim suprasti ne mums įprasta, bet jam savita prasme. Toji sintezė kaip tik padaro jį mums artima, šviesų, suprantamą, be daugelio mūsų laikų poetų tampymosi tartum uždaram narve, ieškančią tiesios prasmės sprendimo. Toji

Robert Frost (1874-1963)

Frost'o sintezė suvestina į paprastą formulę: jei negali gyventi kaip nori, gyvenk kaip turi gyventi.

Reikalas apsiprasti su duota padėtimi, negalėjimas tikrovės pakeisti, suteikia tam tikrą tragiškumo atspalvį. Iki to meto neišjungta ir kova, bet ten, kur ji nebereikalinga ir nebetinka, ateina meilė. Meilė pakeičia aną „apsipratimą“.

Draminio ir kolokvinio elemento gausu visoj Frost'o poezijoj. Jis ypač akivaizdus *Bostono šiaurėje*. Antai, „Taisomoj tvoroj“ kyla laisvės ir disciplinos problema.

Gal apsieiti be tvorų? Juk mažo pušies skujos „nesuvalgys“ kaimyno obuolių. Bet jeigu kaimynas barbaras, jis ne tik griauina svetimas tvoras, bet kai jam reikia, pats apsitveria kiņu geležinėm tvorom. Tad tenka pasiduoti „laisvai“ disciplinai tam, kuris tvoros nenorėtų iš meilės.

Kalnų intervale Frostas ne tik ieško sintezės, bet eina dar toliau – nugirsti, ką daiktai jam kalba, net maži, nereikšmingi daiktai, ypač iš gamtos ir ūkio gyvenimo, į kurį jis vėliau vėl sugrįžo po ilgesnio profesoriavimo Amherst

kolegijoj. „Hylos upelis“ jam sako, kad daiktai bus tiek verti, kiek meilės į juos įdėsi. „Raidžių garsas“ jį veda į gilesnį gyvenimo supratimą. „Karvė obuolių metu“ jam žadina pasibaisėjimą materializmu.

Frost'o sintezė, kaip priešingybų jungimas, gal ryškiausiai pasirodo *New Hampshire* rinkiny, kur išnyra į paviršių idealistinis nusiteikimas. „Ugnis ir ledas“ moko, kaip pragaistinga neapykanta, o „Tikslas buvo daina“ ramiai nuveda muzikos garsą iš šiurkščios šiaurės į švelnius pietus. Poetas jau subrendęs kančiai ir ima jos dalį po džiugesio valandų („Link žemės“). Eilėmis „Mūsų giedanti jėga“ jis įstengia ir pro audrą su pergalės giesme išeiti.

Jungdamas faktą ir fantaziją, stovėdamas gan arti realizmo, Robert Frost jame neprisiranda, lygiai kaip ir iš satyros ir humoro jis moka iškovoti į susimąstymą arba kritiką. Pareigos jausmas aiškiai juntamas *Tolimesnėje grandinėje*. Čia taipgi „paukštis tamsoj sugieda“, o tikroji malda tai meilės malda, ir kas myli, tas tikrai meldžiasi.

Kaip ir anglų Dylan Thomas, Robert Frost ne kartą jungia priešingumus, leiddamas jiems kovoti „riterišką kovą“. „Čia yra kas nors, kas nemėgsta tvoros“. Ir čia pasigirsta kitas balsas: „Geros tvoros daro gerus kaimynus“. Tai jau ne meilės, bet įstatymo teigimas.

Jungimas yra bendra Frost'o asmenybės ir kūrybos savybė:

Kas nori, lai daro skrybas, Bet manasai tikslas – tik jungt Tai, kas pašalinio ir kas pagrindinio,

Kaip akys, kad mato, į viena sujungia.

Eini su dešine...

(Atkelta iš 1 psl.)

nenumano, kad kas nors bloga yra tyčia sakoma. Ir kartoją, ir kartoją vieni kitiems visokiąsias nesąmones, net akivaizdžias nesąmones. Tas žmonių dvasios gadinimas buvo bjauri, nusikaltama politika ir tyčinė veikla, kertanti ir tikėjimą nepriklausomybė.

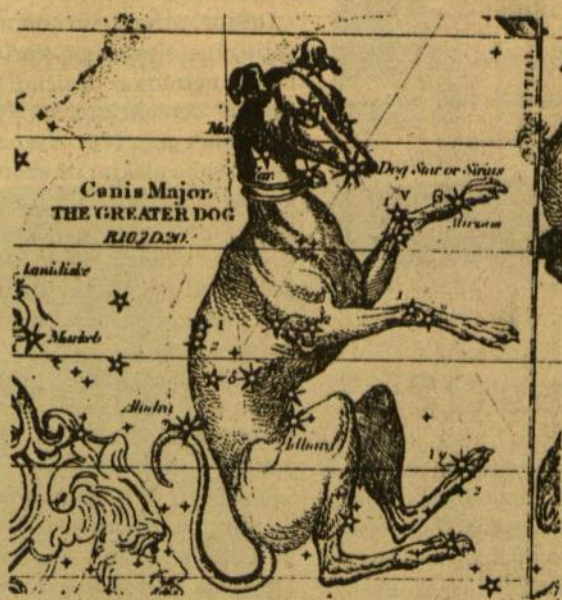
Dešiniųjų pakraipų politiniai žmonės atkakliai vadovavo Lietuvos išvedimui į nepriklausomybę, demokratizaciją ir privatizaciją. Vytautas Landsbergis konstatavo (*Laisvės byla* 1990-91 p. 303): „Pamąstau ir sakau; mes padarėm darbą. Mes jį padarėm neblogai. Dabar bus nauji uždaviniai. Prasideda nauji darbai, ir yra apie ką galvoti“. Tada pasirodė, kad dirbant galima padaryti klaidų, ir tas, žinoma, suprantama. Bet dešinei sunku pripažinti savo klaidas. Lengviau atsiriboti nuo kitaip galvojančių, nei mėginti juos įtikinti. Lengviau kitus kaltinti, nei prisipažinti suklydus.

Kada imta galvoti kaip bendrus siekius pradėti ir tęsti, tada, visai suprantamai, pradėjo skirstytis nuomonės. Per dainuojančią revoliuciją ir mitingus buvo galima mitologiškai kalbant suvienyti tautą iki herojiškai patriotinės pozicijos. Nelaimė, nesutarimas dėl metodų išsukė tą pražūtingą „mes – jūs“ nusiteikimą. Jis net buvo kai kur pakeltas į „budelių – aukų“ plotmę. Tai uždarė duris politinėms koalicijoms, savų organizacijų praplėtimui, susitarimams ir panašioms politinėms kultūros aspektams, pasireikšiantiems, kada politinės grupuotės demokratijoje siekia daryti savo įtaką į krašto gyvenimą.

Jei inteligentija daugiausia buvo sovietinė, tai sakysim, kad beveik visi pasisakė nuo tų idėjų norintys atsiriboti. Kilo pagrįstas klausimas, kas nuosirdus ir kas ne. Kas sugeba ir kas ne.

Robert Lee Frost (1874-1963)

„Teužburia mane, paklydėlį, naktis tamsi“

Didžiojo šuns (Canis Major) žvaigždynas, pavaizduotas Amerikos astronomo Elijah H. Burritt atlase, išleistame 1833 metais. Šuo pasirošęs šokti į rytų pusę ir „Su žvaigždė akyje“, kaip rašo Robert Frost. Šuns nosį žymi šviesiausia padangų žvaigždė Sirius.

PADANGĖJE PAKLYDĖS

Audringą naktį debesys, lietaus šaltinis, Prasiskleidė, ir tik rasa nukrito ant gelių. Ir džiugsmas apėmė – dabar mėlynė Galėsiu paieškot pažįstamų ženklų. Bet taip mažai žvaigždžių dangaus lopely šviečia, Tik kelios tarp žvaigždynų nepažįstamų, Ir nei vienos šviesios, kad atpažint galėčiau. Ir siaubas apėmė mane, kad aukštumų

Gelmėj paklydau ir tik atsidad galėjau: „Kur aš, kur tu, žvaigždė, esi? O prasiskleiskit debesys, padangė tegilėja, Teužburia mane, paklydėlį, naktis tamsi“.

APIE ATSITIKTINĮ ŽVILGSNĮ Į ŽVAIGŽDYNUS

Ilgai tu lauksi, kol kas nors įvyks Danguos skliaute virš plausto debesų, Viršum pasivaistės nervų virpančių. Susikryžiuoja saulė ir mėnulis, Tačiau nepaliečia viens kito, ir ugnis nešoka. Planetos savo kreivėse lyg susipainioja, Bet niekam nieko blogo nenutinka. Mes galime toliau ramiai gyventi, Kitur nei žvaigždėse ar saulėj, ar mėnuly Ieškoti sukrėtimų bei naujovių, Kad visiškai neišprotėtumėm. Teisybė, kad ilga sausra pasibaigia lietum, Ir Kinijoje taika ilgiausia baigiasi kova. Bet veltui visą naktį tu budėtum Ir lauktum, kol dangaus tyla sugrius Kaip tik tada, kai tu į skliautą žiūri. Šianakt tikrai ramybė liks nesudrumsta.

ŽVAIGŽDĖS

Kiek daug žvaigždžių susibūriuoja Viršum audringo sniego, Kursai aukštyn verpetais kyla, Kai žiemą vėjai spiegia.

Lyg jos suprastų mūsų likimą, Kai klupdami mes einam Į baltą poilsį, sniegynais Jau uždengtą buveinę.

Tačiau nei meilės, nei pagiežos, Ir amžinai jos tylios, – Minervos marmurinės akys, Neregės ir nebylios.

CANIS MAJOR

Didysis tai Šuo, Padangių žvėris, Su žvaigždė akyje Iš rytų mus pavys.

Ir vydamas šoks Lig pat vakarų, Nepavargs niekados Ant kojų tvirtų.

Aš menkas šunelis Sulosiu tyloj Drauge su Didžiuoju, Kurs siaučia tamsoj.

ASTROMETAFIZIKA

Mylėjau, Viešpatie, padange, Jei nori, teisk už tai mane. Mylėjau skaidrų Dievo langą Ar tamsų debesų tvane.

Ir sukulpau susivirduliavęs, Dažnai žiūrėdamas aukštyn, Pusiausvyros nebeatgavęs, Ramentais vos iriuos pirmyn.

Mylėjau dangų aš kiekvienu, Lig pat septinto imtinai, Todėl meldžiu Tave šiandieną kaip nors atlygint man už tai.

Žinau, aš negaliu tikėtis, Kad būsiu perkeistas dvasia, Kad mano skalpas sužibėtų Žvaigždynų nuostabia šviesa.

Bet jei tokia valia jau būtų, Nors ir nevertas aš esu, Pasiųsk mane aukštyn pabūti, Tik ne žemyn, kur karšta ir baisu.

Vertė ALEKSANDRAS RADŽIUS.

Robert Lee Frost (1874-1963), populiarius ir mėgiamas Amerikos poetas, vienuolikos poezijos knygų autorius, keturių Pulitzer premijų laureatas, buvo drauge ir astronomas-mėgėjas. Mėgdavęs pasivažtyti po padangę, paklajoti tarp žvaigždynų ir nevengdavęs apsilankyti pietų Floridoj, kad galėtų stebėti šviesiausią Pietų pusrutulio žvaigždę Canopus, kuri žiemos metu mato pietinėje JAV dalyje, nedaug tepakilusį toms horizonto.

Šis pomėgis ryškiai atsispindi jo kūryboje. Yra parašęs nemažai astronominės tematikos eilėraščių. Jo poetinis požiūris į padangių reiškinis yra nuspalvintas jam charakteringu humoro lašeliu ir „common sense“ filosofija. — A. R.

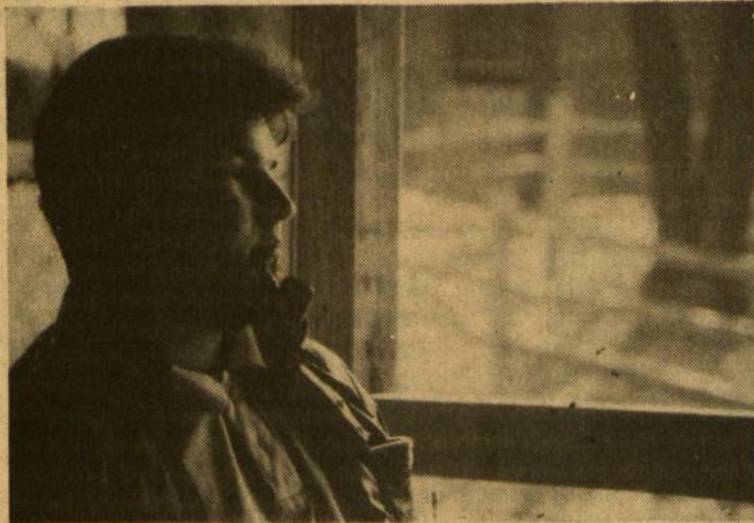
Vilniaus universiteto observatorija, 18 a. (architektas M. Knakfusa). L. Verblugevičiaus nuotrauka

Dešinėje liko beveik vienas maštabas: aklas lojalumas Landsbergiui. Nepriklausomybės drausmingam siekimui tai beveik suprantamai reikalinga, bet ją atgavus, tai jau išjungia logiką ir dalykiškumą iš politinio bendravimo ir svarstymo. Pridėjo prie to, žinoma, ir rimtas pavojus iš kaimynų. Kai kurie centristai iš tikrųjų grįžo į darbiečių glėbį. Kai kurie buvo tiesiog atstumti ar nustumti į kairiuosius. Bet aplamai dešinės grupuotės politiškai parodė užsilikusį sovietiskumą, panašų darbiečių, bent ekonomikoje, savo mažai dalykiškų svarstymų ir stoka dėmesio rimtiesiems užsienio patarėjams. Tiesiai tas šmeižtų fenomenas lygiai giliai įsisiurbęs kairėje, kiek ir dešinėje.

Kyla iš viso nusivylimas politikais, nes vis daugiau žmonių

nori matyti ekonomines prosvaites, kad asmeninis gyvenimas gerėtų. Dalykiškų pasiūlymų beveik nematyti. Gal darysis vis sunkiau užtektinai balsuotojų įbauginti iki tiek, kad prastas gyvenimas pasidarytų antraeilės svarbos. Jaučiamas inteligentijos nusivylimas vakariečių siūlomomis idėjomis ir lauktomis, bet nesulauktomis investicijomis. Viena vertus, nenorėta priimti vakariečių pasiūlymą tinkamai persiorientuoti, kita vertus, jau nurašoma tai, kas nebuvo net pamėginta. Lieka komandinė ekonomika daug kur, maži verslai, didelis ne viešo praturtėjimas ir nuolatinis pinigų ieškojimas užsienyje. Vis dažniau girdėti, kad Vakarai turi socialinių problemų, kurių Lietuvai reikėtų vengti ir reikia sudaryti savitą viešojo gyvenimo pasaulėžiūrą. Trumpai pasiro-

džiųjų, vakarietiško liberalios idėjos prigiso ir liko tik keletas iškilų centristiškai kalbančių asmenybių. Politiškai dauguma nori šlietis prie Vakarų Europos, nors pasilieka rytietiškaame galvoje su jam būdingu uždaramu. Vikresni sukasi, kaip kas išmano, o daugumai nematyti rimtai formuluočių progreso gairių ekonomikoje. Per balsavimus, atrodo, kreipiamas dėmesys ne į programas, bet asmenis. A. V. Škudaitė (*Tėvynės sargas*, 1993 Nr. 1) rašo: „Ir visai be ironijos noriu priminti, kad istorinėse valstybėse karaliai buvo laikomi Dievo siūsti. Kad ir kaip būtų sunku šiandien, valstybės vadovo devalvacijos laikais, pripažinti, tačiau valstybei ypač svarbu, kas yra viršuje[...] nėra labai svarbu — Dž. Bušas ar B. Klintonas. O Lietuvoje skirtumas (Nukelta į 4 psl.)

Julius Keleras

Laiškai iš Vilniaus (12)

Sveiki mielieji,

Lietuvoje vėl atgyja (gal kažkiek ir inspiruojama) juodoji galia – naikinamas partizanų atminimas: Skriaudžiuose išvartomi kryžiai sovietinės okupacijos aukoms – lietuviškiems partizanams; Garliavoje numušama ir suniokojama Juozo Lukšos (Dau-manto, Skrajūno) atminimui skirta memorialinė lenta. Simptomiška? Kažkas gal ir turi savų interesų bei tikslų, o gal tai tiesiog eilinių piktadarių darbas, kurių Lietuvoje, kaip ir kitur, nestinga. Tai čia, tai ten nugirsti: sudaužė, subjaurojo, išniekino.

Tiesą sakant, ne tiek daug ir nuo kitų, daugelio postkomunistinių šalių, skiriasi. Per penkiasdešimt metų sovietų pastangoms sugriovus pilietinę visuomenę, jos taip ir nepavyko atstatyti, nors tam tikru metu atrodė, jog *homo lituanus*, jau ištvėręs tiek išmėginimų, išsikristalizavo į harmoningą ir gražų etninį dydį. Deja, pasirodė, tatau būtūta tik optinės apgaulės. Be abejonės, nėra ko džiaugtis, kad tauta šiuo požiūriu ne vieniša, kad depresija, neviltis, bejėgiškumas, baimė tapo jos kasdienybės įrankiais, be jų mes jau neįsivaizduojame nuolatinio savo buvimo.

Geras tekstas, koks vertingas jis bebūtų, mums jau retai suke-

lia malonumą, jeigu tai nėra maždaug tokio tipo politinė ar pseudopolitinė sensacija: *Žirinovskis tikisi vadovauti Rusijos vyriausybei ar Burokevičius ir Jermolavičius organizuoja pasaulinę revoliuciją*. Ir vis dėlto kai kas teigia, jog kaip tik tokie esti ateinančio kapitalizmo simptomai: visuotinis nerimas dėl rytdienos, mokymasis iš naujo elementariausių dalykų: aritmetikos (kaip daugiau uždirbti kito saskaita), retorikos (skambių ir ne daug ką tereiškančių žodžių), meno užmiršti artimą. Tiesa, ne mes vieni tokie. Ir visgi ar tai paguoda?

Atsiverti Alfonso Nykos-Niliūno *Vyno stebuklą* ir supranti, dėl ko dar esi gyvas. Širdis iš tikro kyla aukštyn, pajutusi, jog *tai* nėra popietinė erotomaninė proza, skirta jaunųjų feminisčių būrelio sekmadieniniam desertui, ar eilinis falofekalinis romanų kepejo produktas, kurio nihilizmo nei naujakalbės neįvertintų ne tik prerafaelitai ar postromantikai. Jis neskaniai kvepia ir vienam žinomam (ir, beje, gerai rašančiam!) kūrėjui, recenzavusiam kolegos šedevrą: „Atvirai šnekat, jei ne pasižadėjimas parašyti recenziją, būčiau jo neveikęs...“ O vargšai skaitytojai! O laikai, o papročiai!

Jūsų
Julius Keleras

Nuomonės ir pastabos

Atviras laiškas Algirdui Landsbergiui

Didžiai Gerbiamas Dramaturge,

Tamsta atviru laišku Kaziui Sajai 1994 m. vasario 19 d. *Draugo* numeryje su aiškiu interese iš „grabo“ prikėlė seniai pamirštą „Barakūdą“. Tame laiške yra užuominų, su kuriomis negaliu sutikti. Gal užtai, kad ir aš toje nesusiipratusioje publikoje buvau. Tad jutau publikos nuotakas iš labai arti. Niekas nekavato, tik labai liūdnei šypsojos ir iš salės ėjo tarytum po šermenų rožinio. Tarpe eilinių žiūrovų sutikau ir kitokių žmonių, bet visi galvas panarinę trauko pečiais, bet nieko nesako. Reiškia, publika santūri, ori, taip, kaip lietuviams pridera. Nekuklu, bet prisistatysiu ne eiliniu žiūrovu. Mano draugystė su teatru prasi-dėjo Lietuvos Valstybiniame teatre ir per išieivijos lagerius nusitęsė iki Pacifiko. Tas [Los Angeles] Dramos sambūris irgi mano „pagimdytas“. Teko surežisuoti per 50 veikalų. Taip pat gerai susipažinau, dirbdamas kaip spaudos atstovas, su Hollywood'o filmų ir teatrų pramone, bet tokių žmogiškų pagražinimų jokiam teatre bei filme neteko girdėti nei matyti. Nepriėmė mūsų išieiviska publika, bet nors į Čikagą vežė jau išvalytą tekstą be tų priedų „Šu“, publikos abi dienas pilna salė išėjo po spektaklio susiraukus ir nesikavato ir net nesišypsojo. Netiesa, kad autorius mažai pažįsta mūsų išieivijos tautiečius, nes jau keliolika metų ir ne vienai savaitei atvyksta, gyvena tarpe mūsų. Nesutinku

Eini su dešine...

(Atkelta iš 3 psl.)

didelis V. Landsbergis ar A. Brazauskas”.

Dešinė, atrodo, turi du aiškius politinius simbolius, vertus dėmesio netolimai ateičiai: krikščionius demokratų ir Vytautą Landsbergį. Nė vienas jų nepasisako aiškiai už ekonominį konservatyvizmą – už vakarietišką rinkos ekonomiką – užtat iš viso kalbėti apie Lietuvos dešinę galimę, tik turėdami mintyje partijas, esančias opozicijoje darbiečiams, o ne stovinčias partijų ideologiškos grupuotės dešinėje. Kadangi Vytauto Landsbergio Lietuvos užsienio politikos interpretacija yra ne tik svari, bet ir dažnai paskelbiama, tai kita ypatingos svarbos tema politikoje būtų: ekonomika. Dešinėje nematyti aiškesni vakarietiško pobūdžio ideologinių pasisakymų šalia gana trafa-retinių bendrybių apie patriotizmą, laisvę, rinkos ekonomiką, dorą, privatizaciją ir pan. Iki šiol tas, atrodo, nebuvo pagrindinis dešinės minusas, nes Centro grupės, turėjusios geriau išdirbtas programas, smarkiai pralaimėjo pastaruose rinkimuose į Seimą (1992 metais).

Vytautas Vardys tačiau yra pažymėjęs (*Į laisvę* 1993 Nr. 116), kad „Ko dar reikia ateities politiniam procesui – tai nuostatų, kuriomis greičiau ir tiksliau būtų galima išvystyti produktumą ir asmenines iniciatyvas, kartu garantuojant darbininkui ir kaimui socialinį pagalbos ir paramos tinklą. Čia bus politinės kovos laukas, kaip jis ir turi būti“. Tokioms nuostatomis dalykiškai ir konkrečiai pasiūlymų nematyti iki šiol nei iš kairės, nei iš dešinės. Užtat dabar pasidalyjimas į dešiniųjų ar kairiųjų simpatikus remiasi dideliu pasitikėjimu savais vadais ir skirtingom subjektyviom pažūrom į kas vyko, kas įvyko ir kas dar vyks buvusių komunistų eilėse. A. V. Škiudaitė nusiskundžia viduriečiais: „Labai keista, atnaujinti ir atsiverti plačiau. Tas tikty bet ta, kuris turi nuodėmę ir negali jos pripažinti“. Dešinieji

tačiau priėmė kai kuriuos „nuodėminguosius“ į savo tarpą ir juos pas save laikė tol, kol šie akylai rėmė dešiniųjų vadus. Atsiradus skirtingai nuomonei, jie kartais jau tapo „išdavikais“ ne tik dešiniųjų, bet ir visos tautos.

Dešinei reikia kalbėti apie pavojus iš kaimynų, apie doros ugdymą, apie teisėtvarkos stiprinimą ir, svarbiausia, pristatyti konkrečius pasiūlymus gerinti ekonominę padėtį. Dešinė, tikėkimės, supras, kad vien gerų norų, „nekaltumo“ ir pasisakymų neužtenka, nes pagal Vardį „... turi užimti valdžią, kad įvestų savo įstatymus“. Ne vien kaip revanšą savajai nomenklatūrai gražinti, kaip tai padarė kairieji, kad prieitų prie to valdžios lovio su mokesčių surinktais pinigais. Su savo aiškia programa suteikti piliečiams viltį, jog tikras progresas daugumai galimas. Prof. Landsbergis atkreipė dėmesį į „demokratūrą“, praktikuojama kairiųjų. Jos taip pat reikia vengti dešinėje, ne tik pirštu dėl to rodyti į kitus.

Piliečių turime visokių, taip kad vien galvojančių pagal dešinę balsų neužtenka laimėti. Ateinančiuose rinkimuose ir vėl nulems tie, kuriems lengva balsuoti arba už dešinę, arba už kairę. Nepriklausantieji nepatikėjo, jog dauguma buvusių komunistų turėtų būti laikomi lyg budeliais. Tokie, nepaisant išorinių pavojų, rūpinosi ekonomine padėtimi ir norėjo girdėti daugiau negu tik lyrinę demagogiją ir patriotinius šūkius. Nusivylę kaire, jie gali balsuoti už tinkamai pasiruošusią, atnaujintą ir gerai prisistatantį dešinę su gerais vadais ir be pagiežos.

Savo pasikalbėjime su *Apžvalga* (1993.04.23) *Lietuvos aid* redaktorius Saulius Stoma siūlo bent krikščioniams demokratams nustatyti santykius su kitomis dešiniosiomis ir centristinėmis partijomis. Akcentuoti ne dešinę poziciją, bet labiau centro dešinę ir tapti plačia, populiaria partija, kadangi: „Krikščioniškosios demokratijos ideologijos savoka yra labai plati. Kol kas mūsų partijoje ji, mano nuomone, susiaurėjusi“. Kitaip sakant, atnaujinti ir atsiverti plačiau. Tas tikty bet ta, kuris turi nuodėmę ir negali jos pripažinti“. Dešinieji

netobulybės turi būti paliktos savo privačiose vietose, juk mes nestatysime tualetų scenoje pavaižuoti netobulybės? Sutinku, kad tverdamas žmogų ir paskui moterį Viešpats buvo numatęs būsimas tautas ir genetinėje struktūroje stačiai užkodavo tam tikrus tautinius bruožus. Džiaugiuosi, kad mūsų tautai Viešpaties, ypatingai išieivijos šakai, buvo užkodotas rimtumas, orumas ir mes, mes, išieivija, tą visą išlaikėm iki šių dienų ir nenuėjom su [...] kartu kvatoti iš niekų ir blyvųzgų. O

Juozas Kaributas
Los Angeles, California

— *Laiškas spausdinamas išties, kalba šiek tiek pataisius, bet privalejus išleisti frazes, užgaunančias šiame kontekste nieko detus kitataučius. — Red.*

Čikagos „Vaidilutės“ teatro Petro Vaičiūno „Nuodėmingo angelo“ pastatymo režisierė Irena Leonavičiūtė-Bratkuskienė. Spektaklis bus kovo 26 dieną Jaunimo centre, Čikagoje. Edvardo Šulaičio nuotrauka

Malonu matyti, kad krikščionių demokratų partija savo gairėse pabrėžia ne tik dešiniųjų laimėjimus, bet ir pripažįsta trūkumus: buvusių vyriausybų neefektyvumą, bankų, teisėsaugos, žemės ūkio, imonių veiklos srityje“. Itikinančiai kritikuoja LDDP valdžią. Tačiau problema lieka, nes nors yra pasisakoma, ko norima, tačiau nepasisakoma kaip to siekti. Krikščionių demokratų veikėjas, buvęs ekonomikos ministras Albertas Šimėnas per LKD konferenciją atvirai pasisakė, kad „konferencijoje buvo svarstomi tie ekonominės principai, kuriais remiantis galima būtų parengti detalų ekonominės krizės įveikimo ir Lietuvos socialinės gerovės išvystymo programą“ (Laisvos Europos radijas 1993.4.28). Reiškia, kad per pastaruosius dvejus trejus metus nebuvo dar susitarta dėl pačių principų, kada jau dabar reikia oponuoti kairiesiems su detalija programa. LKD partiečiai, pripažindami šį trūkumą, jau padarė didelę pažangą, kada kitos dešinės partijos to dar nedaro. Taip pat drąsinančiai atrodo Jaunųjų krikščionių demokratų paskelbta vakarietiškai skambanti deklaracija 1993 m. gegužės mėnesi. Tautininkai pasijūle turėti dešiniųjų šešėlinę vyriausybę opozicijoje kairiesiems.

Didysis klausimas tai būtų, ar laimėti su Vytautu Landsbergiu ar pralaimėti su juo? Tai priklaus nuo jo. Nėra klausimo tačiau, kad daugumos dešiniųjų partijų vadovybės reikia atnaujinti, nes jos privedė dešinę prie vėliausio pralaimėjimo. Tokios jau yra politinės veiklos kietos taisyklės. Tai turėjo jau seniai įvykti kartu su savos galvosenos, sąžinės, savos programos, savos organizacijos, savų tikslų ir galimybių perkra-tymu.

Užtat, vilies, kad eidami už dorą ir morale, dešinieji reikalauja iš valdžios įvesti tinkamą teisėsaugą, pritaikytą visiems. Bijai, kad ir toliau visuomenė bus erzinama pagristais ar nepagristais savųjų politinių oponentų apkaltinimais, kada stalinistiniai sadistai dar net nėra patraukti į teismą. Bijai, kad iš aukšto žiūrėjimas į verslus, privedęs prie „reketų“ įsitvirtinimo, ir toliau neduos tinkamos valdžios apsaugos mūsų prekybai.

Vilies, kad dešinė ir toliau norės „integracijos“ Europą, neatmetant bendradarbiavimo su Rytais“, o ne kairiųjų „reintegracijos“ Rytus, neatmetant bendradarbiavimo su Europa“. Bijai, kad tai nebūtų pasisakymai vien dėl krašto apsaugos, išjungiant iš tos integracijos europietišką galvąją, vakarietišką demokratiją ir ekonomiką.

Vilies, kad bus spaudimas stoti į NATO ir iškoti dar glaudesnių ryšių su skandinavais ir su vokiečiais, kad vis labiau susi-

darytų tampsni mūsų politiniai ryšiai su Vakarais. Bijai, kad dėl mažai svarbių pastraipų pešimės tarp savęs derybose su Maskva. Bijai, jog Vakaruose, užuot stengęsi ten paveikti vyriausybės ir žinybą, pasitenkinsime vien tik gaudinimais ir reikalavimais.

Vilies, kad dešinė atidžiai budės pavojų iš kaimynų atžvilgiu, kada kiti gal bus linkę stengęsi ten paveikti vyriausybės ir žinybą, pasitenkinsime vien tik gaudinimais ir reikalavimais. Vilies, kad dešinė atidžiai budės pavojų iš kaimynų atžvilgiu, kada kiti gal bus linkę stengęsi ten paveikti vyriausybės ir žinybą, pasitenkinsime vien tik gaudinimais ir reikalavimais. Vilies, kad dešinė atidžiai budės pavojų iš kaimynų atžvilgiu, kada kiti gal bus linkę stengęsi ten paveikti vyriausybės ir žinybą, pasitenkinsime vien tik gaudinimais ir reikalavimais.

Vilies, kad dešinės partijos pastebės, jog laimėti rinkimus ir taip įvesti savo programas į krašto tvarkymą reikia ne tik tarp savęs susitarti, bet patraukti nepriklausančiuosius. Bijai, kad neatsikreips į tą inteligentijos dalį, kuri gali sutikti su dešine.

Vilies, kad dešinė ir toliau žiūrės, kad teisingumas būtų įgyvendintas mūsų krašte taip, kad būtų privilegijuotieji neturėtų ir dabar geresnių sąlygų nei tie, kurie nukentėjo. Bijai, kad tame procese neišjungtume ir tokių, kurie gali būti produktūs ir padorūs. Bijai, kad dėl paviršutinių priežasčių bėkeršdami ar nepakeisdami kai kurių žmonių, tuo pačiu nerei-kalingai siaurins savo užnugarį be galimybės politiškai laimėti.

Vilies, kad atsirastų išieivijoje protingų ir informuotų žmonių, kurie padės dešinei savo patarimais ir politine patirtimi. Bijai, kad ir toliau išieivija parodys savo politinio galvojimo naivumą ir vien tik duos pinigų dešinės vadovybei, be pastangų sužinoti politinę padėtį. Be kritikos ir be reikiamų klausimų apie dešinės programas, specifinius planus, koalicijas ir apamai norą ir galimybes laimėti rinkimus. Bijai, kad išieiviai, nežinodami, kas darosi daugumos tautiečių tarpe, ir toliau remsis savo galvojime tik dešiniųjų propaganda, randama išieivių spaudoje ir radio laidose. Bijai, kad kai kurie jų įsijungs į dešiniųjų pagiežos kovas su tais, kurie kitaip galvoja, apšaukdami juos tautos išdavikais. Vilies, kad išieiviams bus imanoma atskirti tikrus parsidavėlius komunizmui ar tautos priešams. Bijai, kad išieiviai, užuot padėję tautą kiek galint susijungti, sutaisyti, prisidės prie

Spektaklis apie meilę – Petro Vaičiūno „Nuodėmingas angelas“

Meilės niekada nebūna per daug. Todėl, kad ji yra sielų ryšys. Meilė gimsta tik visiems geriesiems, tauriesiems žmogaus jausmams įsižiebus. Meilė atliepia širdis ir širdies kibirkštis – siela. Todėl dažnai sakoma: suliepsnojo meilė, karšta meilė, nusvilo sparnus per meilę, užgeso meilė. Meilės kibirkštį Visagalis mums įdeda keliuonėn į Žemę ir nori, kad mes ją išsaugotume, kad ji visą laiką lyg žiežirba būtų gyva.

Meilėje negali būti savojo „aš“. Meilė yra tik „tau, jums, mums“. Meilė – gėrio pradai. Gėrio pradai kuria ir stato. Meilės jausmas suteikia žmogui sparnus, ilieja jam gyvasties. Meilė visa gali. Ji nenugalima ir, jeigu yra tyra, niekada nesibaigia.

Tai suprasdami Petro Vaičiūno pjesės „Nuodėmingas angelas“ aktoriai bei režisierė pažada – apie meilę bus kalbama ne tik spektaklio, kuris įvyks kovo 26 dieną, 5 v.v., Jaunimo centro didžiojoje salėje metu, bet ir po jo – kavinėje įvyksiančioje programoje žvakių šviesoje.

Meilė – didelė Visagalio dovana. Meilė – auka. Meilė – laisvės sparnai. Tik meilė viską gali padaryti. Patikėkite – meilės niekada negali būti per daug. Todėl ateikite jos pasisemti kovo 26 dieną.

Jus kviečia „Vaidilutės“ teatro aktorė M. A. Jurkutė.

Pastaba: Bilietai į šį spektaklį iš anksto gaunami Vaznelių prekybos, 2501 West 71st Street, Čikagos Marquette Park'o apylinkėje. Šis bus paskutinis „Nuodėmingo angelo“ pastatymas Čikagoje.

savo tautos draskymu.

Vilies, kad Tėvynės sąjunga (konservatoriai) rimtai stovės už tai, kas jų skelbiama: „Konkurentiška gamyba ir laisvi mainai bus mūsų valstybės turto, ūkio atgimimo ir vargstančiųjų apsi-rūpinimo šaltinis“. Nepaisant pareiškimų, bijai, kad dešinė ir toliau pasiliks komandinės ekonomikos puoselėtoja, didžių mokesčių rinkėja ir svieto lygintoja. Bijai, kad nevyrautų tokios kraštutinės nuomonės, kaip Vlado Terlecko, dešiniųjų veikėjo, dažnai pasisakančio ekonominiais klausimais, teigimas, jog lito nestabilumas gali kilti dėl Vakarų slapto plano jį sužlugdyti, kad mūsų rinką jie galėtų dominuoti. Tai pavysdys savo krašto pervertinimo, kuris kartais girdimas. Jis tik parodo kai kurių mūsų politikų, tiek kairiųjų, tiek dešiniųjų, galvosenos siaurumą ir tą dešiniųjų polinkį per daug kai kur įžiūrėti slaptas pinkles, slap-tus susitarimus ar kokius nors slap-tus įgaliojimus.

Vilies, kad visi dešinieji, kaip Tėvynės sąjungos deklaracijoje įrašyta, sieks: „įkurti Sąjungą, tvirtą ir nuosaikią dešiniojo centro partiją. Ji telks žmones išsaugoti ir skleisti laisvę, kurti modernią vakarietišką valstybę, veiksmingą jos ekonomiką ir gyvą kultūrą“. Vilies, kad kuriant vakarietišką aplinką, išlaikydami piliečiams prideramą laisvę, visgi nepasiduos kai kurių Vakarų kraštų neprotingam liberalizmui. Bijai, kad nepasimokius iš padarytų klaidų ir toliau liks užsidarę, daug kur įžiūrintys spastus, bijantys viešo dialogo su kitaip manančiais ir besišvais-tantys mažai pagrįstais apkal-tinimais. Nelinkę nuodugnai pasižiūrėti į vakarietišką demokra-tijų papročius tiek gerus, tiek netikusius. Bijai, kad neįvertins reikalo, kaip tik dėl laisvės išsaugojimo, jungti – ne keršyti ir skaldyti. Duoti piliečiams gali-mybę ekonomiškai stiprėti, kad visas kraštas stiprėtų, o ne gyventų iš paskolų.

Jonas Pabedinskas

Iš Los Angeles Dramos sambūrio Kazio Sajos „Barakūdu“ pastatymo: Aloyzas Pečiulis, Vincas Dovydasis, Juozas Raibys. Jono Tamuliūčio nuotrauka